

»ZA KRIŽEM«

„ZA KRIŽEM“

Priredio:
Don BOŽIDAR MEDVID

JELSA (O. Hvar) 1968.

Može se tiskati.

Msgr. Antun Vranković, cenzor

Neka se tiska!

BISKUPSKI ORDINARIJAT HVAR

Br. 162/68 2. III. 1968.

† Celestin, biskup

Izdaje: Župski Ured — Jelsa na o. Hvaru.

Odgovara Don Božidar Medvid — Jelsa

Tisak: Slobodna Dalmacija — Split — 1968. godine.

PREDGOVOR

Svake godine u noći između Sv. Četvrtka i Sv. Petka održavaju se na o. Hvaru čuvene procesije, koje broje više stotina godina. Iz 6 župa kreće u isti sat 6 procesija i svaka od njih posjeti svih 6 mjesta. Ta se procesija u narodu obično naziva procesija »za križem«. »Križonoša« u svakom mjestu sam odabere svoju pratnju i posebno 2 pjevača, koji će po crkvama te noći pjevati »Gospin Plač« u starim koralnim napjevima koji su stari koliko i same procesije. Da bi i narod i hodočasnici mogli pratiti riječi »Plača«, koje se inače teško razumiju, jer se melodije razvlače, izdajemo ovu knjižicu kao priručnik i za pjevače i za narod.

Ovo bi bio izvadak iz posebne knjige, koja bi imala — ako Bog dade — doskora izići, u kojoj će biti opširnije prikazani običaji Sv. Sedmice na o. Hvaru, povijest dotičnih župa, umjetničko blago, koje posjeduju crkve, popis križonoša svih ovih župa, župnika itd. uz brojne slike i ilustracije.

Bilo na slavu Božju i korist duša!

U Jelsi, dne 2. III 1968.

IZDAVAČ



Na povratku u jutro Sv. Petka

»ZA KRIŽEM«

(Procesija u noći Sv. Četvrtka)

Polazak u 22,30 sati

J E L S A

U župskoj crkvi prije polaska:

Nut mislimo svi mi danas
Ki na križu umri za nas.

Di je sada Sin Tvoj dragi,
Kralj nebeski, Bog naš pravi.

U Pitvama (župska crkva):

Anđel s neba k Njemu dojde,
Pokripi Ga, opet pojde.

Pojdi Ive k majci mojoj,
Prižalosnoj tetki tvojoj!

Obrni se, zlato moje,
Marija Te majka zove.

U Vrisniku (župska crkva):

Jao Gospe plačna moja,
Di je sada dika tvoja?

Šta ću sada ja nevoljna,
Bez dragoga Sina svoga?

Svezan ti je stupu kruto,
Ter je fruštan vele ljuto.

U Svirčima (župska crkva):

Mandalina ne bi lina,
Primi Gospu na sva krila.

Dragu sestru milovaše,
Nad Njom gorko tugovaše.

Anđel s neba k Njemu dojde,
Pokripi Ga, opet pojde.

U Svirčima (Gospina crkva):

O žalosna mati staše
Pričekala tužne glase.

U Vrbanju (župska crkva):

O prislavni Sveti Duše,
Daj grišnikom da se skruše!

Ja bi suze prolivala,
Rane Tvoje zalivala.

Jao Sinko, željo moja,
Tužna Ti je majka Tvoja!

U Vrboskoj (župska crkva):

O prislavni Křižu sveti,
Na kom visi Sin propeti.

Veća mi je muka Tvoja
Neg na Križu muka moja.

Ne plačite žene mene,
Neg plačite same sebe.

U Vrboskoj (Gospina crkva):

O žalosna Majka staše,
Pričekala tužne glase.

Obrni se, zlato moje,
Marija Te Majka zove.

U Jelsi (crkva sv. Mihovila):

Sad te plačna Majka moli,
Prigni mi Ga, križu, doli!

Primiše Ga Majka u krilo,
Sina svoga mrtvo tilo.

U Jelsi (preko obale):

Ne plačite žene mene,
Neg plačite same sebe.

Pojde Ive priko grada,
Žaluć, plačuć Meštra draga.

U Jelsi (crkva sv. Ivana):

Putem gorko on plakaše,
Svoga Meštra žalovaše.

Dignuše Ga majci s krila,
Tad ne umri majka mila.

U Jelsi (župska crkva):

Nam dariva višnju slavu,
Radovat se s Njim u raju.

Di On s majkom jest
proslavljen
Po sve vike vikov. Amen!

»ZA KRIŽEM«

(Procesija u noći Sv. Četvrtka)

Polazak u 22,30 sati

P I T V E

U župskoj crkvi prije polaska:

**Nut mislimo o tom danas,
Ki na križu umri za nas.**

**Kralj nebeski, Isus dobri,
Nas od smarti smarću dobi.**

**Marije mu Majka diva
Za njim vele bolestiva.**

**Umiljeno svoj križ primi
Zagrli ga, pojde s njimi.**

U Vrisniku (župska crkva):

**U parsi se počme biti
Tužnim glasom sad vapiti.**

**Ajme meni, Sinko dragi,
O Isuse Bože pravi.**

**Ne dadu mi pristupiti,
Niti Sinka poljubiti.**

**Ljute biče tad slušaše,
Ali Sinka ne viđaše,**

U Svirčima (župska crkva):

**Čuvši Gospa plačne glase,
Sve odskube svoje vlase.**

**Božja Mati to ne znaše,
S Mandalinom doma staše.**

**Gospi sestre pritekoše
Nad njom kose raspletoše.**

**Bile svite' sebe svuče,
U čarno se sva obuče.**

U Vrbanju (župska crkva):

**O žalosna mati, ka si
Pričekala tužne glasi.**

**Di su sinko učenici
Tvoji dragi naslidnici.**

**Nemam koga ja moliti,
Ko će za te govoriti.**

**Nazad svezan s konopami,
A za garlo verugami.**

U Vrboskoj (župska crkva):

**Križu ću se ja moliti
S gorkim plačem govoriti.**

**O prislavni križu sveti
Na kom visi Sin propeti.**

**Ja bih suze prolivala
Tebi rane opirala.**

**Jao Gospe plačna moja
Di je sada dika tvoja.**

**Sal te plačna majka moli
Prigni mi se sada doli.**

U Jelsi (župska crkva):

**Ča se Gospa već moljaše
Toko manje opravljaše.**

**Anđel s neba k Njemu
dojde
Pokripi Ga, opet pojde.**

**Sina Božja okruniše
Tarnja glavu napuniše**

**Neki brzo potekoše,
Tornu krunu upletoše.**

**I sve glave karv proliše,
Vas mu obraz karvav biše.**

**Tarst u ruke Njemu daše,
Pak s njom glavu izlupaše.**

U Pitvama (crkva sv. Roka):

**Tebe ovde proslaviti
A po smarti u raj priti.**

**Da budemo grihe plakat
I pravo se ol njih kajat.**

U Pitvama (župska crkva):

**Ti nam daruj vičnu slavu
Radovat se s Njim u raju.**

**Gdi no s majkom jest
proslavjen
Po sve vike vikov. Amen.**

»ZA KRIŽEM«

(Procesija u noći Sv. Četvrtka)

Polazak u 22,30 sati

V R I S N I K

U župskoj crkvi prije polaska:

Spasitelj naš gorku danas
Smrt na križu podni za nas.

I zavapi željno tada
Dragi Sinko, kud greš sada.

Sluša Mati Isusova
S pomnjom vele svaka ova.

Sin Jedini Oca Boga
Napojen bi žučji, octa.

U Svirčima (župska crkva):

Mande s Majkom tugovaše
Gorke suze prolivaše.

Teb' izgubih prijatelja,
Sina Božjeg Spasitelja.

O Isuse Gospodine,
Ja sam tužna za tvoj' ime.

Ki mi 'prosti grihe mnoge
Kad suzama prah Ti noge.

Ki mi 'prosti pomanjkanja
I sva huda dilovanja.

U Svirčima (župska crkva):

Mandalina tužna bila
Divu Majku združit htila.

Gospi sestre pritekoše
Nad njom kose raspletoše.

U Vrbanju (župska crkva):

O prislavni Sveti Duše
Daj svim virnim da se
skruše.

Ajme Sinko željo moja,
Tužna Ti je Majka Tvoja.

Srce moje što ne pukne
Jer za Sinom vele vene.

Ajme Sinko, dobro moje
Izranjeno tilo Tvoje.

Već ne mogu tužna stati
Zato želim Sinka zvati.

U sarcu mi karv uzvire,
Radost moja jer umire.

Milu družbu ko razdili
Jadnu majku, oh ucvili.

U Vrboskoj (župska crkva):

O Lovrinče pečeniče,
Isusovi učeniče!

Ajme Juda himbeniče,
Prizločesti učeniče.

Sta se križu tad moliti,
Gorkim plačem govoriti:

Ti pridaše meštra svoga
Zlim Žudijim Boga tvoga.

Oh nemilo križa drivo
Na kem propet tilo živo.

Križ priteški kog nosaše
Dvanaest lakat dug bijaše.

Tilo Isusa sina moga,
Kega gledam sad martvoga.

Jadna majka od Žalosti
Tugu trpeć i gorkosti.

Ajme pravdo več te nije
Kad Žudija sud taki je.

U Vrboskoj (Gospina crkva):

Razbojnici o Židovi,
Stav'te mene na križ ovi.

Ajme Sinko, bolest moja,
Velika je muka Tvoja.

Ter me sinkom vi propnite
Jadnu mene umorite.

O preslavni križu sveti,
Na kem visi Sin propeti.

U Jelsi (župska crkva):

O vratari braćo moja,
Otvor'te mi vrata ova.

Otvor'te mi tužnoj vrata,
Neka dojdem do Pilata.

Osudi si Sinka moga
Gospodina Boga tvoga.

Ajme meni Sinko dragi,
O Isuse Bože pravi.

Jaoh Gospe plačna moja,
Gdi je sada dika tvoja.

U Pitvama (župska crkva):

Zato danas svi plačimo
Smart Njegovu požalimo.

Plače njega sve stvorenje
Stvorca svoga umorenje.

Plaču mračna tad nebesa,
Plače zemlja kad se stresa.

Plače Njega zraka sunca
I kamenje koje puca.

Plače crkva ter je boli
Da su njen' oltari goli

Plače Njega svaka duša
Koja ovo s pomnjom sluša.

U Vrisniku (župska crkva):

Plače majka slavna diva
Jer izgubi svoga sina.

Križu sveti poštovani
Od Isusa odabrani.

Priporuči Ocu svomu
Da mir dade mistu 'vomu.

Priporuči martvim duše
A svim živim da se skruše.

S toga križa daj nam
znamen
Po sve vike vikov. Amen.

»ZA KRIŽEM«

(Procesija u noći Sv. Četvrtka)

Polazak u 22,30 sati

S V I R Č E

U župskoj crkvi prije polaska:

Nut mislimo ovdan danas
Ki na Križu umri za nas.

O Isuse, Božji Sine,
Slava Tebi budi vike.

Gospa Sinka žalovaše,
Plačući Ga ter moljaše.

Di si Sinko, željo moja,
Tužna Ti je majka Tvoja.

Ajme Mande pomozi me,
Sestrom tvojom povedi me.

U Svirčima (na groblju):

Martvih duše ti sahrani,
Di su Tvoji odabrani.

U Vrbanju (župska crkva):

Jer ti nosim tužne glase,
Sinka draga već prodaše.

O prislavni Sveti Duše,
Daj njim milost da se
skruše.

Daj njim milost
i prošćenje,
Od svih grihov odrišenje.

U Vrboskoj (župska crkva):

Jer ti nosim tužne glase,
Sinka draga već predaše.

Od stupa Ga odvezaše,
Nogami Ga poplesaše.

Svud mu koža tad pucaše,
Golo meso otpadaše.

Pokle Njega izfruštaše,
I ljute Mu rane daše.

Niki tada potekoše,
Tarnu krunu upletoše.

U Vrboskoj (Gospina crkva):

Gospa silom vojsku projde,
Tere plačuć Sinku dojde.

Staše Gospa tada vanka,
Isusova plačna Majka.

U Jelsi (župska crkva):

Jer ti nosim tužne glase,
Sinka draga već predaše.

Gorke suze tad proliše
Divu Majku svu obliše

Gospa Sinka žalovaže,
Plačući Ga ter moljaše.

Poče Majka pogledati
Sinka svoga, zamirati.

A Isusa prislavnoga,
Sina Dive pridragoga.

Gospi sestre dotekoše,
Kako martvu nju najdoše.

U Pitvama (župska crkva):

Jer ti nosim tužne glase,
Sinka draga već predaše.

Tužnoj Majci kad javiše
Da lupežom pribroiše

Da Isusa propnu prava,
A ne mole Barabana.

Kriva Isusa osvađahu,
Protiv Njemu svi lagahu.

Fruštaše ga bičim ljutim
I zelenim jakim prutim.

Ako li ga ne osudiš ,
Cesarevu milost gubiš.

U Vrisniku (župska crkva):

Jer ti nosim tužne glase,
Sinka draga već predaše.

Same sebe plačte žene,
A ostavte plakat mene.

Obrati se Isus k njima
Ter im tako reče svima:

I plačite sine vaše,
Koji mene na smart daše.

Na smart daše pravednoga
Sina Božja jedinoga.

U Svirčima (na groblju):

Martvih duše Ti sahrani
Di su Tvoji odabrani.

U Svirčima (župska crkva):

Evo sam Ti na križ doša,
Vele muke jesam proša.

Tvoga križa sveti zlamen
Budi varh nas svijuh.
Amen.

»ZA KRIŽEM«

(Procesija u noći Sv. Četvrtka)

Polazak u 22,30 sati

V R B A N J

U župskoj crkvi prije polaska:

Spasitelj naš gorku danas
Smart na križu podni za nas.
Tužna Mati kad s' uputi,
Putem čineć plač priljuti.

U Vrboskoj (župska crkva):

Tarpim jadne gorke muke,
Svezane Ti gledeć ruke.
Niki tada potekoše,
Tarnja krunu opletoše.

Glavu Tvoju okruniše,
Oštra tarnja napuniše.

U Jelsi (župska crkva):

Koliko je dilo Tvoje
Sinko dragi, dobro moje.
I bi svezan stupu kruto
Tere fruštan vele ljuto.

Sve u karvi tilo Tvoje,
Sinko dragi, dobro moje.

U Pitvama (župska crkva):

Di su Sinko učenici,
Tvoji dragi naslidnici.
Apoštola sebi obra,
Kome sinoć noge opra.

Ajme Sinko, željo moja,
Tužna Ti je Majka Tvoja.

U Vrisniku (župska crkva):

O svi koji prohodite,
Razmislite i vidite,
Je li komu bila slična,
Žalost moja i prilična.

Ajme Sinko, željo moja,
Tužna Ti je Majka Tvoja.

U Svirčima (župska crkva):

Ajme Juda himbeniče,
I prezali učeniče,
Ajme Juda Škarijote,
Zač ucvili nas sirote?

Šta ti skrivi moj Sin dragi,
Kralj nebeski, Bog tvoj pravi.

U Vrbanju (župska crkva):

Evo sam Ti na križ doša,
Muke vele jesam proša.
Ja ispunih volju Tvoju,
Sad Ti dajem dušu moju.

Ovo rekav, malo dahnu,
Prignu glavu, ter izdahnu.

»ZA KRIŽEM«

(Procesija u noći Sv. Četvrtka)

Polazak u 22,30 sati

V R B O S K A

U župskoj crkvi prije polaska:

O Isuse, Božji Sinu,
Slava Tebi budi viku.

Šta ću sada ja nevoljna,
Bez dragoga Sinka moga?

U Gospinoj crkvi - tvrđavi:

O prislavni sveti Križu,
Prigni mi se dol' na blizu.

U Jelsi (župska crkva):

O žalosna Mati, ka si
Pričekala tužne glasi.

Ajme Sinko, željo moja,
Tužna Ti je majka Tvoja!

Neka pojdem Sinku momu
Ljute rane da Mu projdu.

U Jelsi (Gospa od Zdravlja):

Obazri se zlato moje,
Marija Te majka zove.

U Pitvama:

Vratare ću pomoliti,
Da bi htili otvoriti.

O vratari, braćo moja,
Otvor'te mi vrata ova.

Otvor'te mi plačnoj vrata,
Neka pojdem prid Pilata.

U Vrisniku:

Da sud krivi priobrati
Ter mi Sinka on povrati.

O Pilate, sudče krivi,
Zač me tako ti rascvili?

Osudivši pravednika,
Otpustivši razbojnika.

U Svirčima:

Gospa glavu uzdržaše,
Mande snagom nastojaše

Ajme meni nevoljnici,
Pritužbenoj žalosnici.

Ajme Mande, pomozi me,
Sestrom svojom povedi me.

Križ mu daše na ramena,
Ka Mu bihu izranjena.

U Vrbanju:

O prislavni Sveti Duše,
Daj svim virnim da se skruše.

Ajme Juda himbeniče,
I prizali učeniče.

Ajme Juda Škarijote,
Zač ucvili nas sirote?

U Vrboskoj na groblju:

Priporuči martvim duše,
I virnima da se skruše.

U crkvici sv. Roka:

Jeruzol'ma dične žene
Vi ne plač'te sada mene.

Priporuči Ocu svome
Da mir bude mistu 'vome.

U župskoj crkvi:

On nam daruj vičnju slavu
Radovat se s Njim u raju.

Di no s majkom je proslavjen
Po sve vike vikov. Amen!

N A P J E V I

»Gospina Plača«

Svaka župa ima svoj napjev. Po općem sudu vrbovački napjev je najizvorniji. U davnini to je bila jedna te ista melodija i to koralna, melizmatička tj. kada je više nota na jednoj slovci. Postepeno, tokom vjekova, pojedini pjevači izvodili su svoje figure i varijacije i tako ih predali svojem mjestu.

God. 1932 o. Bernardin Dr Sokol postavio je u note dotične napjeve, kako ih je slušao od pojedinih pjevača.

A pjevali su:

JELSA — : Niko Sarjanović i Marin Salamunić

PITVE — : Petar Kokić i Krsto Barbić

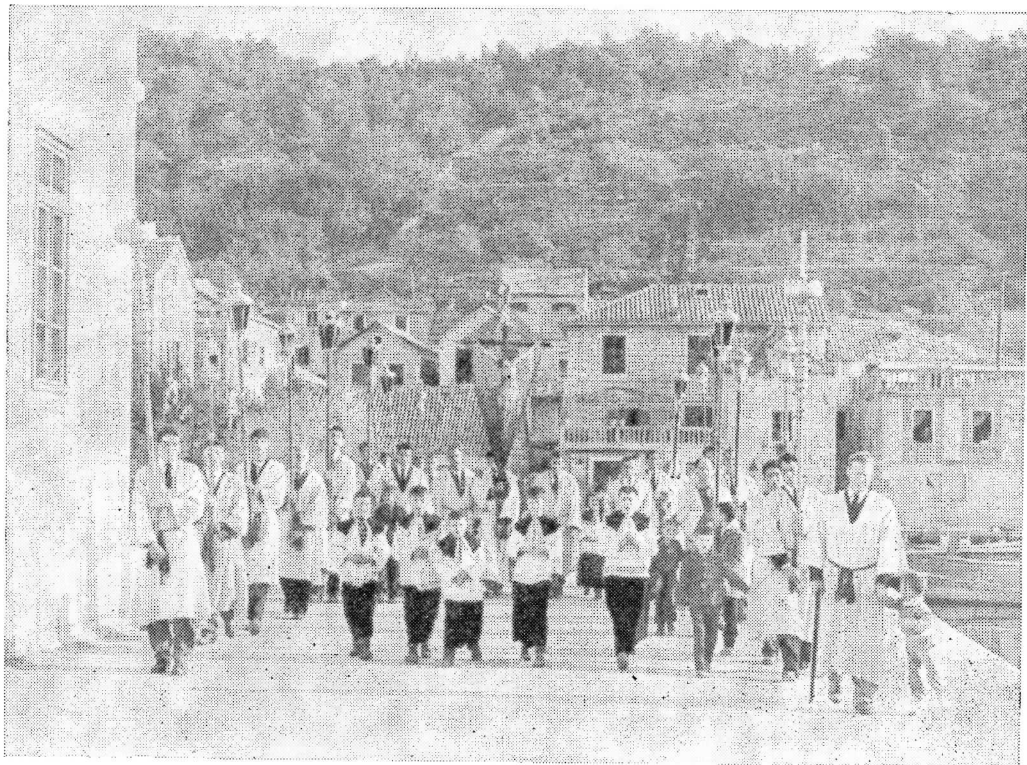
VRISNIK — : Antun Rubinić i Antun Čivić-Bojanić

SVIRČE — : Don Dinko Bertapelle, župnik

VRBANJ — : Jakov Stipetić p. Marina i Mladenko Stipetić p. Marka

VRBOSKA — : Prošper Dobrovojić

Napjevi su bili tiskani u Glazbenoj Smotri »Sv. Cecilija«, Zagreb, Sv. 4—5/1939. godine.



Jelšanski Križ na povratku preko obale

Jelsa

O------od tu------ži------ce

sta------sta------ti ne------mo------že------jer------jer se pla------pla------čna------pri------pri------ne-mo------mo------o--re

Pitve

O ---------- od tu ---------- ži ----------

---------- ce

sta ---------- jat ne mo ----------

---------- že jer se pla ---------- ač na

---------- pri --- pri --- ne mo ---------- o že

Vrisnik

O I ---------- su ----------

---------- se Bo ----------

---------- žji Si ---------- nu

sla ---------- va Te ---------- bi

bu ---------- di vi ----------

---------- ku

Svirče

Nü----------ut mi-------------sli------------------------mo

o--------------------ov da---------an

da-------------------na------------------as ki na kri

-------------žu u--------------mri za

na--------------------as.

Vrbanj

Spa--------------si-------------------------te---------------

------elj na-----------------------aš go-----------or-ku

da-----------------------na-----------------as sma---

---------------art na kri----------------------žu

po-------------------------dni za na---------------as.

Vrboska

O I-su-se Bo-
žji Si-nu,
sla-va te-bi
bu-di vi-vi-ku

S A D R Ž A J